

Gyárfás Ágnes

A király virágoskertje

(Meseelemzés)

Táltos lovak erőpróbáiról szól A király virágoskertje c. mese. A küzdelmek a virágoskertért zajlanak.

A király virágoskertjéhez foghatóan szép nem volt több, ezért, amikor éjszaka tönkre tette valami ismeretlen gonosz hatalom, a király bűnnek adta a fejét.

Ez a virágoskert a Föld, melynek jelképes magja a Kárpát haza. Ismeretlen, gonosz erők éjszakáról éjszakára tönkreteszik. Ki s mi lehet az a gonosz erő, mely a teremtett szép és jó minőségek ellen cselekszik? A mese rávilágít arra, hogy ki lehet kutatni a gonosz mibenlétét, le is lehet győzni, de csak a természetből fakadó, természetelvű csodák sorozata segítségével. Mindez nem működhet fizikai síkon, hanem a lélek munkájának eredménye.

Maga a király sem tudja megőrizni kertjét, ő is elalszik az álomfúvástól. Csak a huszár képes ébren maradni az egérke segítségével. Elcsípi a gonosz boszorkát s kiszögezik a cellába, ahol sok a szúnyog. Egy kezét nem szögezik ki, hogy tudja magáról hajtani a szúnyogokat.

Ez a mozzanat a tündérmesék fordulópontja. A király segísre szorul! Isten mozgósítja a lelkeket. Az egyszerű jóság, az adakozó nagyvonalúság emberi tulajdonságnak tűnik, pedig csak a táltos erő rendelkezik vele. Isten művét, a „virágoskertjét” csak táltosi erővel lehet megmenteni. A jóságot nem szabad értelmetlenül pazarolni. A királyné szíve megesett a cellába szegezett boszorkányon, segített rajta, s ezzel mind önmagát, mind a teremtett világot végveszélybe sodorta.

A gonosz boszorkány csak erre várt. Elrabolta a királynét és szolgálóvá tette.

Íme a gonosz módszere: a jótett helyébe rosszat ad, s minden jó, s jóra teremtett embert szolgálóvá akar tenni. Ha isten a szabadságot is nekünk adta, a gonosz célja az ettől való megfosztásunk. Szolgaként kellett a királynak is legyőznie a gonoszt, mert éppen úgy beleesett a boszorkányság uralmi gyakorlatába, mint felesége a királyné. A szolgálárom világméretű kiterjesztése a cél, Isten

művének teljes elpusztítása. A virágoskert tönkretétele csak a h a d ü z e n e t. A cél a teljes megsemmisítés.

A táltosság Isten teremtményeinek tulajdonsága, de a gonosz erre is számot tart. Megszerzi a táltos lovat, csak arra nem számít, hogy a teremtett ember, a királyfi egy nyúlfarknyival mindig különb „technikával” rendelkezik. Eleinte úgy tűnik, hogy a banya istállójában található a leggyorsabb táltos paripa, hiszen zsarátnokkal eteti. Azonban a még nála is öregebb boszorkánynál szolgálata fejében a király megkapja a szenvedésben született ö t l á b ú csikót, aki szélnél sebezsebben képes száguldani.

A meséből kemény rendeltetésű sors olvasható ki a teremtett ember számára. A gonosz hatalma erősödik. Mindig akad egy még öregebb, vagyis erősebb, okosabb banya, aki a szolgálóját a nyakunkba akassza. A gonosz a táltosságot is lemásolta, sőt tudatosabb, mint mi vagyunk. Iskolákat nyit kiválasztottjai számára, s törvénnyel földbe bebetonozza, hogy az a jó, amit ő tanít.

Milyen esélyei vannak a teremtett ember jelképének, a huszárból lett királynak. Tudat alatti esélyekkel rendelkezik, genetikai és ősképi tartalékai vannak. Nem hangoztatja, de tudja, hogy a király virágoskertjét meg kell menteni, tudja, hogy a föld minden zuga paradicsom, ha jó emberek lakják. Azt is tudja, hogy a feleségét haza kell hoznia a szerelem jogán, és mert királylány feleségével képesek közösen őrizni a MAGot, a MAG népet. Haza kell hozni a királylányt pusztán a rend kedvéért, hogy a természetben és az emberi lélekben egyetemesen összhang honoljon.

Segíti a királyt az állatok mitikus ereje. A kis egér, a kutya, a farkas és a róka. Az egeret jóllakítja, enni, inni ad neki. A négy lábú vadakat kimentti a sárból, nem hagyja őket elpusztulni. A mesén keresztül megszólít minket a természet. Pusztulnak a vadak! Még a háziállatok sincsenek biztonságban. Ragacsos sárba ragadtak és a fél oldaluk már teljesen odavan. Mivé lesz a világ nélkülük? Az állatok hálából lelkük kitoldott felét,

s í p o t adtak a királynak. Lelkük erejét ajánlot-
ták fel a védelmére. És az állatoknak van lelkük?
Hányszor megmagyarázták már nekünk, hogy csak
csoportos lélek működik bennük és csak ösztöne-
ik vannak. Lehet, hiszen a sípval még a lelküket
is nekünk adták. Ha belefújunk, a lelküket érint-
jük lehelletünkkel. Eggyé válunk, mert a termé-
szet egy egységes egész.

Mit jelent, hogy a boszorkány üti-veri a lova-
it, amiért nem bújtak el elég jól a király elől?
Szép a legény, tetszetős a legény, nem tetszik el-
bújni! mondja a lovaknak a sztereotip szidás-
szöveget és véresre veri őket. Ez a technika túlli-
hegése. Az agyon gépesítés, az értelmetlen digi-
talizálás, a táp-szerzés eledel helyett. A gonosz
kierőszakolja belőlünk, hogy csak az általa meg-
szabott rendben élhetünk. Ha ő úgy rendelkezik,
hogy a szabadulás elől el kell bújni, akkor elvárja,
hogy elbújjunk, s ne élhessünk Istentől kapott lel-
ki értékeinkkel, hanem bújjunk el, hogy ne fér-
közzék hozzánk a szabadság.

Az utolsó alkalommal azonban nem az erdő-
ben kellett elbújniuk a banya táltosainak, hanem
tojássá váltak és kotlotta őket a boszorka. Majd,
amidőn csellel mégis előcsalogatta a lovakat a ba-
nya, addig ütötte, míg kínjában a legidősebb egy
ötlábú csikót ellett. A banya visszafordult, a ter-
mészet rendje ellen megpróbált madár-mada mód-
ra viselkedni, hogy amit nem ért el az emlős lo-
vakkal, azt madár szinten alapjaiban, tojások út-
ján ronthassa meg és így vegye hatalmába a vilá-
got. A mese figyelmeztet a génmanipuláció veszé-
lyére, s azt üzeni, hogy a csodalény, amit létrehoz
nem fordulhat a teremtett ember ellen. Ezzel a go-
noszt kell legyőzni.

Végső konklúzió, hogy a gonosz nem izolál-
ható. Nem érdemes falra tenni a cellába, hanem
ki kell irtani. A „király” segítséget kér, s a derék
huszár mellé áll, segít a „királyi családon”, s be-
bizonyítja, hogy a félmunka nem munka. A gonosz
csak a gonoszságot szaporítja. A sátánfajzatokat ki
kell irtani.

SZIMBÓLUMOK

Virágoskert

Földi Paradicsom, égi mintára.

Király

A Teremtő szimbóluma.

Huszár

(US szár) ősi származású derék legény, a MAG
hordozója.

Egér

Égi erő, rejtett formában.

Boszorkányasszony

A mesék Sátánja. Ami a Bibliában és a legen-
dákban a Sátán, az a mesékben a banya: a go-
nosz erő. (Gyökereiben azt jelenti, hogy a fény
eltávozik a nőből.)

 SA
fény
L 353

 TA, TU, DU
megy
L 206

 N
rovas N
Nő

A boszorka sátánfajzatokat szül, mert az isteni
rész nincs sem a lelkében, sem a génjeiben.)

Cella

A gonosz erőt a cella falára szegeznek, ahonnan
a naiv jóindulat, a félrevezető szánalomöszön
kiszabadítja. Már az En uma el is-ben is cel-
lába zárták a sárkányt.

Táltos ló

A teremtett ember táltosa. Az akarat, a lendü-
let, az alkotóerő, a tettvágy, a szerelem kifeje-
ződésének eszköze.

A boszorka a táltos erőt a maga gonosz tervei
szolgálatába állítja. A táltos lovak nem szíve-
sen szolgálják a gonoszt.

A táltos ló a technikai fölény képe. A gonosz
működteti. A lovak azonban a táltos királyhoz,
a jó emberhez vonzódnak.

Mogyoró

A zsák mogyorót vagy diót megtöri és meg is
eszi a banya, csak akkor indul el a király után.
A mogyoró, a magyarság. Így irtja, zsákostól
falja fel. M e g t ö r i és megeszi. Mit mondott
Van Swieten holland orvos II. Józsefnek? Törd
meg őket, vedd el a múltjukat, és hűségese-
bb rab-
szolgáid lesznek a magyarok.

Korsó földhöz csapása

Jelképes cselekedet, a szolgálai lét befejezésére
utal.

Síp, furulya

Híd a lélek szintjén. Emberi és állati erők
kelnek életre, ha megfújják.

Tojás

Az elemi lét szintje.

Padlás

A lélek emelkedett szférája.

Ötlábú csikó

A csoda, a földön be nem teljesülő vágyak képe. A gonosz kezéből megmenekül és a mesében sikerre viszi a jó ügyét.

A király virágoskertje (Karcsai népmese)

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy király. Az a király igen boldog ember volt, mert volt egy gyönyörű szép virágos kiskertje. De a gyönyörűsége meg a jókedve hamar elmúlt, mert a szegény felesége hamar meghalt. Maradt egy kislánya, abban lelte minden gyönyörűségét. De a kertje olyan volt, hogy a világ minden tájáról mindenki odajárt bámulni.

Hát nem sokáig tartott benne a gyönyörűsége, meg a jókedve, mert egyszer egy éjszaka minden odalett. Megyen ki reggel a király a virágoskertjét megnézni, hát le vannak a virágok tépve, minden össze van gázolva. Úgyhogy olyan bánata lett, hogy bánatában nem tudott mit csinálni. Mit csináljon? Gondolkozott erre, gondolkozott arra.

– Nem baj! – azt mondja.

Kihirdette, hogy aki megőrzi a kertjét, ahhoz hozzáadja a lányát feleségül, és neki adja a fele királyságát.

Próbálkoztak ott sok királyfiúk, de bizony egy sem tudta azt megőrizni. Akkor azután fogta magát, összehívatta a tanácsosait, hogy valaki mondana valami jó tanácsot, hogy ki tudná megőrizni a virágos kertet. Azt mondja az egyik tanácsos:

– Én mondok egyet! Egy század katonát kell hozzá állítani!

Úgy is volt. Hozzá állították a század katonát, de állíthattak akár kettőt is, mert éjfél tájban olyan álmodást fújt rájuk az, aki azt tette, azt a rablást ott, meg legázolta a virágokat, hogy mindenki elaludt. Aki állva maradt, aki járkált, az mind úgy aludt. Míg reggel fel nem költözték őket, mindig aludtak.

Kimegy reggel a király, hát látja, hogy a század katona mind alszik.

– Hogy lehet ez? Egyik fekve, a másik állva, a harmadik járva. Mit csináljon?

Gondolkozott. Nem baj. Leszidta őket.

– Holnap éjszaka magam megyek ki!

Kiment a király. Már a nap még jó magasan volt. Fegyver a vállára, ott járt összevissza. Éjfélkor megint ráfújták az álmodást. A király ahogy járt, úgy aludt el. Reggel az inasok költötték fel. Nem tudott mit csinálni. Hát mit tudjon csinálni? Belement a szobájába, ott búsult. Egyszer beszalad az inas:

– Felséges királyom, életem, halálom kezébe ajánlom, egy huszár van itt – azt mondja –, bebocsátást kér.

– Mit akar? Kérdezd meg!

– Hát nem tudom – azt mondja –, csak bebocsátást kér felségedhez.

– No, ereszd be!

Bejön a huszár, azt mondja:

– Hallom, felséges királyom, hogy van egy virágos kertje, és nincsen, aki azt megőrizze. Hát én azt megőrzöm.

– Te őriznéd meg? – azt mondja a király. – Jómagam sem tudtam megőrizni!

– De én megőrzöm – fogadkozott a huszár.

– Jól van. Ha megőrzöd – azt mondja –, hozzáadom a lányom feleségül, meg neked adom a fele királyságomat, de ha meg nem őrzöd, a fejed karóba húzatom.

Gondolta a huszár, mindegy. Lesz, ami lesz.

– De nekem kell – azt mondja – egy hordó bor, meg kell egy kosár sütemény.

Leült, hozzáfogott enni-inni. Gondolta magában:

– Ha a király karóba húzatja a fejem, legalább mulatok egy jót magam.

Egyszer kiszalad egy kiséger a lyukból. Azt mondja:

– Cim, cim, huszár uram! Tessék adni egy kis bort!

– Eredj, ott a hordóban, igyál!

Elment a kiséger. Jót ivott. Megint odaszaladt.

– Cim, cim, cim, huszár uram! Tessék adni egy kis kalácsot!

– Eridj – azt mondja –, ott a kosárban! Egyél!

Elment a kiséger, jóllakott. Azzal bement a lyukba. Egy kis idő múlva megint kiszaladt. Azt mondja:

– Cim, cim, huszár uram! Feküdjön le egész nyugodtan, majd én ébren leszek! Éjfélkor – azt mondja –, tizenkét órakor fog jönni a vén boszorkány, aki a virágot letépi meg letapossa. Majd én – azt mondja – megharapom huszár uramnak a kezét úgy, hogy az olyan fájdalmas lesz, hogy el nem fog tudni aludni, ha még nem annyi álmod fájna is, mint idáig fűjt – azt mondja –, mert az igen sérelmes lesz. De csak addig – azt mondja –, míg meg nem fogja a vén boszorkányasszonyt, és meg nem köti.

Úgy is volt. A huszár lefeküdt. Jót ivott már a borból. Egyszer éjfél tájban jön a vén boszorkány. A kiséger hozzáfogja harapdálni a huszárnak a kezét. De alig bírta felkölteni, mert már az álom előre jött. No, de azután csak felkelt. Éppen, mire a vén boszorkányasszony odaért, ő már ott állt a kertkapuban, és megfogta a vén boszorkányasszonyt. Megkötözte egy fához. Kivont karddal ott őrizte reggelig. Nem tudott elaludni.

Reggel megy ki a király. Látja, hogy a virágok szépen virítanak. A huszár meg kivont karddal ott van a fa alatt, a vén boszorkányasszonyra vigyáz. Mert meg volt kötözve. No, de azután azt mondja a király:

– Mindjárt hívok ide inasokat, aki megfogja, azután bevezetjük egy szobába.

Be is vezették a vénasszonyt a palotába. Volt ott egy szoba. Egy olyan üres szoba, amiben nem volt semmi, de abban annyi szűnyog volt, hogy aki bement, hát azt ette meg a szűnyog.

Hát kiszögezték a vén boszorkányt a falra. Ütöttek egy szöveget a fejébe, egyet meg a lábába – keresztbe volt téve –, egyet meg a hasába ütöttek, de igen kérte a királyt, hogy engedje meg, hogy legalább a fél keze maradjon szabadon, hogy tudja magáról a szűnyogot hajtani.

Hát a király – annyira rimánkodott neki –,

hát megengedte, hogy a jobb keze szabadon maradjon. Ettől kezdve azután virítottak a virágok gyönyörűen.

Hozzá is adta a király a lányát a huszárhoz. Fele királyságát is nekiadta. Kijárt mindig vadászni a fiatal király. Később azután az öreg király meghalt. Rámaradt az összes királyság.

Egy szép napon, mikor kiment vadászni, hát valahogy ruhát cserélt magáról, otthon hagyta a kabátját amiben a kulcs volt. A fiatal királyné, ahogy megtalálta a kulcsot, hát hozzáfogott minden szobát csukogatni ki vele, de egybe sem volt jó a kulcsa. Mikor ahhoz a szobához ért, amelyikben a vénasszony volt, beledugta a kulcsot a zárba. Az ajtó egyből kinyílt. Megszólal a vén boszorkányasszony a falról:

– Felsőleges királykisasszony – azt mondja –, tessék adni egy pohár vizet, egy országot adok!

Adott neki egy pohár vizet. Megitta. Kiugrott a fejből a szög. Azt mondja megint:

– Felsőleges királykisasszony, tessék még adni egy pohár vizet! Két országot adok!

Adott neki egy pohár vizet megint. Akkor kiugrott a hasából a szög. Azt mondja harmadszor is:

– Tessék még adni egy pohár vizet! Három országot adok!

Adott neki még egy pohárral. Azt is megitta. Akkor kiugrott a szög a lábából is. Akkor fogta a vén boszorkányasszony a királynét, elvitte magával. Úgyhogy mire a király hazajött, üres volt a szoba. Ott járt összevissza, tudakolódzik. Senki sem látta.

– Mit csináljon? Ezt nem egyéb, mint a vén boszorkányasszony tette! A feleségét az vitte el.

Fogta magát, útnak indult. Felnyergelte a lovát, elindult. Ment, mendegélt. Ment vagy két héttig is, amíg odatalált. Éppen vizet vitt be a felesége a vén boszorkányasszony lovának. Azt mondja a király:

– Csapd le, feleségem, a korszót! Hadd haljon meg a vén boszorkányasszony!

Lecsapta a felesége a korszót, felültek a ló hátára. Egyszer rugdos, cikázik a vén boszorkányasszony lova. Kimegyen a vén boszorkányasszony:

– Mi bajod van, édes lovam? Enned nincs? Innod nincs? Szép gazdasszonyod nincs?

– Ennem is van, innom is van, szép gazdasszonyom nincs.

– Csinálhatok még valamit?

– Ajjaj! – azt mondja. – Még megtörhetel hat zsák diót, meg is eheted, még akkor is utolérjük egy ugrásra.

Meg is tört hat zsák diót, meg is ette, és egy ugrásra utolérte. Elvette a királytól a feleségét. Visszavette.

– Te pedig – azt mondja – többet ide ne gyere, ha kedves az életed, mert itthagysz a fogadat!

Elvette a lovát, mindenét. Gyalog kellett neki hazamenni. Elment haza.

Mindegy. Megpróbálkozott másodszor is. Már akkor jobb lovat választott ki magának. Felült rá. De már akkor nem kellett neki sokat keresgélni, hogy merre van. Tudta az utat, egyenesen odalovagolt. Akkor is szintén vizet vitt be a felesége egy korsóval. Azt mondja neki a király:

– Csapd le, feleségem, azt a korsót!

Lecsapta, felültek a ló hátára. Mentek.

Megint rugdos, cikázik a vén boszorkányasszony lova. Kimegy a vén boszorkányasszony. Azt mondja:

– Mi bajod van, édes lovam? Enned nincs mit? Innod nincs mit? Szép gazdasszonyod nincs?

– Ennem is van, innom is van, szép gazdasszonyom nincs.

– Csinálhatok még valamit?

– Még megtörhetel – azt mondja – három zsák diót, meg is eheted, akkor is utolérjük egy ugrásra.

Meg is törte, meg is ették, utol is érték. De már akkor meg akarta ölni. Igen rimánkodott a királyné, hogy hagyja meg az életét.

– Rendben van – azt mondja. – Három országot ígértem neked, mert evvel kettőt le is tudtunk. Mert először is megkegyelmeztem neki.

Hát fogta magát a király, megint elment haza. Még jobb lovat választott ki magának. Megint felült rá, és elment. Megint csak vizet vitt be a felesége. Azt mondja neki:

– Csapd le, feleségem, azt a korsót!

Lecsapta, felültek a lóra.

Megint rugdos, cikázik a vén boszorkányasszony lova. Kimegyen a vén boszorkányasszony. Azt mondja:

– Mi bajod van, édes lovam? Enned nincs? Innod nincs? Szép gazdasszonyod nincs?

– Ennem is van, innom is van. Szép gazdasszonyom nincs.

– Csinálhatok még valamit?

– Még megtörhetel egy zsák diót, meg is eheted, akkor is utolérjük őket egy ugrásra.

A vén boszorkányasszony mindjárt meghányta a lova előtt parázzsal a jászlat. A lova hozzáfogta enni. Bement a házba, megtört egy zsák diót, megette. Akkor kiment, felült a lovára. Egy ugrással utolérte a királyt, megint csak elvette tőle a feleségét. Mikor elvette, azt mondja neki:

– No, most már letelt a három ország. De ha még egyszer ideteszed a lábodat, hát nem menekülsz meg!

Megindult, elindult vándorútra a király.

– Merre menjek, Istenem?

Ahogy megyen, találkozik egy öregemberrel.

– Adjon isten jó napot, édes öregapám!

– Adjon isten, fiam! Ugyan miért van úgy búbanatnak eredve a fejed?

– Jaj, édes öregapám – azt mondja –, hogyne volna, mikor a feleségemet elrabolták! Azt mondja az öregember:

– Tudom, hogy azt keresed fiam! De addig meg nem találsz, míg ennek a vén boszorkányasszonynak az anyjánál nem fogol szolgálni három esztendeig. Én adok jó tanácsot – azt mondja. – Menj ezen az úton! De akivel csak találkozol, mindenkinek szót fogadj!

Megköszönte a király az öregembernek a jó tanácsot, elköszönt tőle és elindult. Ahogy megy egy darabon, mindjárt találkozik egy kutyával. Ott

fetreng a sárban. Azt mondja neki:

– Felséges királyom, húzz ki engem ebből a sárból! Jótett helyébe jót várj!

Kihúzta a sárból. Az adott neki egy sípot.

– Ha valamikor valamire szükséged lesz – azt mondja –, csak egyet fújj belé, ott leszek a segítségedre.

Attól is elköszönt, megyen tovább. Találkozik egy farkassal. Az is ott fetreng a sárban, már fél oldalát a pondró mind megette. Az is azt mondja neki:

– Felséges királyom, húzz ki engem ebből a sárból! Jótett helyébe jót várható!

Azt is kihúzta, az is adott neki egy sípot. Mikor adta a sípot, azt mondja:

– Ha valamikor valamire szükséged lesz, csak ebbe fújj belé, ott leszek a segítségedre!

Megyen tovább. Már látni volt éppen a vén boszorkányasszonynak a lakását. Ott fetreng megint egy nagy sárban egy róka. Az is azt mondja neki:

– Felséges királyom, húzz ki engem ebből a nagy sárból! Jótett helyébe jót várj!

Azt is kihúzta, az is adott neki egy sípot.

A király meg elérte a vén boszorkányasszony anyjának a lakását. A lakás körül volt kerítve. Kilencvenkilenc emberfej már a karóra volt húzva. A századik karón nem volt semmi. Gondolta a király:

– Úgy lehet, hogy erre az én fejem kerül rá! Bemegyem, köszön.

– Adjon isten jó napot, édes öreganyám!

– Adjon isten, fiam! Mi járatban vagy?

– Szolgálatot keresnék én – azt mondja –, ha megfogadna.

– Jókor jöttél éppen – azt mondja. – Nekem kéne egy ügyes szolga három esztendőre. Igaz – azt mondja –, hogy énnálam három esztendő három napig tart. Hát én megfogadlak. De nézd meg – azt mondja –, kilencvenkilenc ember feje már itt van a karón! A századikon nincs semmi. De ha nem fogod megőrizni a lovaimat – mert csak három lóra kell vigyázni –, a te fejed kerül rá!

– Hát megpróbálkozok veled, édes öreganyám!

Este mindjárt felült egy lónak a hátára, kivitte a lovakat egy erdőszélre, és eleresztette. Éjfélleg igen szépen legelt ott a három ló. Éjfél után hozzáfogott cikázni, rugdosni, és eltűntek. Hej, nagy gondnak adta a fejét a király. Hozzáfogott az erdő-

ben járni összevissza. Kereste a lovakat, de bizony nem találta. Hát egyszer eszébe jutott a kutya sípja. Belefúj, ott terem a kutya:

– Mi bajod van, édes gazdám?

Mondja neki, hogy éjfélleg igen szépen legelt itt három ló, éjfél után hozzákezdett cikázni, rugdosni, és eltűnt.

– Sose búsulj – azt mondja. – A három ló három nyúlra váltott. Gyere – azt mondja – ide az erdőszélre, ahova majd én foglak állítani! Erre fogom hajtani. De az elsőnek a fejéhez ügyesen csapd hozzá a kantárt! Ha jól csinálod, három lónak fognak válni.

Elmentek. Úgy is volt. Hajtja nemsokára a kutya a három nyulat. A királyfi hozzávágta a kantárt az elsőhöz, a három nyúl három lónak vált. Felült az egyiknek a hátára, hazahajtotta. Azt mondja a vén boszorkányasszony:

– No, megőrizted, fiam?

– Meg, édes öreganyám.

– No, eredj be früstökölni!

Bement früstökölni, ő pedig addig verte a három lovat, hogy mind a három térdig állt a vérben.

– Persze! Szép a legény, tetszős a legény, nem tetszik elbújni! – azt mondja.

Más este megint felült a lónak a hátára, kivitte az erdőbe. Akkor is éjfélleg igen szépen legelt a három ló. Éjfél után hozzákezdett cikázni, rugdosni, és eltűnt. Már akkor nem kereste. Eszébe jutott a farkas sípja. Belefúj, ott termelt a farkas.

– Mi bajod van, édes gazdám?

Elmondja neki, hogy éjfélleg igen szépen legelt itt a három ló, éjfél után hozzákezdett rugdosni, cikázni, és eltűnt.

– Ne búsulj – azt mondja –, gyere! Amott az a boglya széna, állj hozzá! Én ide fogok hajtani három őzet. Mert – azt mondja – a három ló három őznek váltott. Csapd az egyikhez a kantárt, mindjárt három lónak válik.

Úgy is volt. Odaállt a boglyához. Egy kis idő múlva hajtotta a farkas a három őzet. Hozzácsapta a kantárt, három lónak váltott. Felült az egyiknek a hátára, hazamentek. Megint azt mondja a vén boszorkányasszony:

– Megőrizted, édes fiam?

– Meg, édes öreganyám!

– No, eridj be früstökölni!

Bement früstökölni, ő pedig addig verte a három lovat, hogy mind a három hasig állt a vérben.

– Persze! – azt mondja. – Szép a legény, tetszős a legény, nem tetszik elbújni!

No, a harmadik este megint kivitte. Ráült a hátára az egyik lónak, kiment az erdőbe, és ott eleresztette a három lovat. Éjjelig megint szépen legelt a három ló. Éjjél után elkezdett rugdosni, cikázni, és eltűntek. A királynak akkor eszébe jutott a róka sípja. Belefűjt, ott termett a róka:

– Mi bajod van, édes gazdám?

Mondja neki, hogy mi baja van.

– Ej – azt mondja –, ez egy kicsit nehéz káposzta lesz, mert a három ló három tojáshoz váltott. A vén boszorkányasszony ott ül rajta, otthon. De azért megpróbáljuk, ne búsulj semmit! Én felmegyek – azt mondja – a padlásra. Igen szép tyúkjai meg kakasai vannak a vén boszorkányasszonynak. Te pedig elbújsz kinn. Én a tyúkokat meg a kaka-sokat fogom nyaggatni, hogy vergődjenek, meg kiabáljanak. Különösen a kakasát igen félti, mindig azt fogja mondani: megyek már, megyek! De vigyázz – azt mondja –, mert akkor fog csak jönni, mikor harmadszor fogja mondani, hogy megyek már, megyek!

Felment a róka a padra. Hozzáfogja vértfogtatni a tyúkokat, meg a kakast. A vén boszorkányasszony meg azt mondja:

– Megyek már, megyek!

De nem ment. Megint mondja másodszor:

– Megyek már, megyek!

Akkor még jobban vértfogtatta a róka a tyúkokat. Harmadszor, amikor azt mondja, hogy megyek már, megyek, akkor megkapta a kakast, aló, a kassal a róka. A vén boszorkányasszony kiugrott, és aló, utána.

Akkor a király bement. Hozzácsapta a tojásokhoz a kantárt, hát a három tojás három lónak váltott. Bevezette őket az istállóba.

A vén boszorkányasszony mire hazajött, akkorra már a három ló az istállóban volt.

– Megőrizted, fiam?

– Meg, édes öreganyám!

– No – azt mondja –, letelt a három év. Eredj be, früstökölj meg, és kifizetlek.

Az öregasszony pedig bement az istállóba, és addig verte a három lovat, míg a legidősebb kinyájában egy ötlábú kiscsikót nem ellett. Azt meg fogta, és bedugta a hidlás alá, hogy a király meg ne lássa.

– No – azt mondja –, fiam, megőrizted a lovakat, hát mit fizetek neked?

– Hát nekem nem kell, édes öreganyám, semmi más, csak azt az ötlábú kiscsikót adja ide nekem, amit ma reggelre a legidősebb lova ellett!

– Á, nincs ott semmi fiam!

– Dehogy nincs! – azt mondja. – Én tudom, hogy ott van a hidlás alá bedugva.

– De minek volna az neked? Adok annyi aranyat, amennyit csak elbírsz vinni, csak azt ne kérd! Még te avval cipekednél?

De neki csak az kell! No, hát nem tudott mit csinálni a vénasszony, mert a király jól kiszolgáltta, nem volt semmi baj vele. Hát így odaadta neki.

Felvette a király a hátára az ötlábú kiscsikót, és vitte. Mikor elviszi egy darabon, azt mondja a kiscsikó:

– Édes gazdám, tegyél le engem! Szaladok vissza, szopom meg az anyámat.

Letette, visszaszaladt. Megszopta az anyját. Mire ezt észrevette a vén boszorkányasszony, kiugrott az ólból.

A vénasszony elküldte utána a piszkafát, de bizony az nem érte utol. No, mennek tovább. Elmennek egy darabon, megint mondja a csikó

– Édes gazdám, tegyél le éngemet, megyek vissza, szopom meg anyámat!

Letette, a csikó meg visszaszaladt, megszopta az anyját. Mire észrevette a vén boszorkányasszony, kiszaladt az ólból. Akkor küldte utána a szévanót meg a lapátot. De az sem érte utol. Harmadszor megint azt mondja:

– Édes gazdám, tegyél le éngemet még egyszer, szaladok vissza, szopom meg az anyámat!

Letette, visszaszaladt, megszopta az anyját. Mire észrevette a vén boszorkányasszony, kiugrott az ólból. De már akkor a vén boszorkányasszony maga szaladt utána, de ő sem érte utol. Elment a csikó a gazdájához. Azt mondja a gazdájának:

– No, édes gazdám! Ha idáig te hoztál éngemet, most már én viszlek tégedet. Hogy menjünk? Úgy, mint a szélvész, vagy mint a gondolat?

– Hát úgy menjünk – azt mondja a király –, hogy se tebenned, se énbennem semmi hiba ne történjen!

– Hát gyerünk – azt mondja – akkor úgy, mint a gondolat! Egy gondolat alatt mindjárt ott is voltak. Megint csak vizet vitt be a vén boszorkányasszony lovának a királyné.

– No, feleségem, csapd le azt a korsót úgy, hogy hallja meg a vén bűdös boszorkányasszony – azt mondja –, szakadjon meg száz darabba!

Leacsapta, felültek a ló hátára, és jöttek. Egyszer rugdos, cikázik a vén boszorkányasszony lova. Kimegyen a vén boszorkányasszony:

– Mi bajod van, édes lovam? Enned nincs? Innod nincs? Szép gazdasszonyod nincs?

– Ennem is van, innom is van. Szép gazdasszonyom nincs.

– Csinálhatok még valamit?

– Már ha semmit sem csinálsz, akkor sem érjük utol!

Hőj, akkor azután a vén boszorkányasszony elibe lők egy rakás parazsat a ló elébe. Az felfalta mindjárt.

Felkötötte zabtarajból a sarkantyút. Felült a lova hátára, sarkantyúzza, ahogy csak bírja. Mennek, de bizony nem érik el az ötlábú kiscsikót. Elkiáltja magát a boszorkányasszony lova:

– Csapd le, öcsém azt a magyar fiút magad-

ról, hogy szakadjon száz darabba!

– Nem csapom én, bátyám! – kiáltott vissza az ötlábú kiscsikó. – Csapd le te, azt a vén boszorkányasszonyt, hogy váljon feketekulimáznak! Mert te csak zsarátmagot eszel, de nálunk tiszta búzát fogol.

Akkor a vén boszorkányasszony lova felment egészen a csillagokig. Három trambuckát vetett. A vén boszorkányasszony leesett úgy, hogy fekete kulimáznak váltott.

Akkor szépen leereszkedtek mind a ketten a földre. A királyné felült vén boszorkányasszony lovára, az ura meg az ötlábú kiscsikóra.

Hazamentek. Megtették a nagy mulatságot. Ettek-ittak. Voltak ott hercegek, grófok, nagykalapú tótok. Még most is mulatnak, ha meg nem haltak.

Elmondta: Ardó János 1966-ban

